

Νέστον οργάνων -

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΗΧΑΣ
ΕΘΝ. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Γ'

ΝΑΞΙΩΝ ΕΘΝΙΚΑ

Υπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ναξία νῆσος καὶ πόλις» (1) διηγήθη τὰς διαφόρους μεταβολὰς τοῦ ὀνόματος τῆς νήσου Νάξου εἰς Ναξίαν, Ἀξίαν (2), Ἀξιάν (3) καὶ Ἀξον, ὧν τὰ ἐθνικὰ εἶναι:

Νάξιος, Ναξία· Ναξιότης (4), Ναξιώτισσα· Ἀξιότης (5), Ἀξιώτισσα, Ἀξώτης (6), Ἀξώτισσα, Ἀξωτάκι.

(1) Ναξία νῆσος καὶ πόλις, ἐν Byzantinische Zeitschrift, (Leipzig, 1902, in 8°), Bd. XI, S. 491—6.

(2) Σχόλια εἰς Διονύσιον, ἐν Geographi Graeci minores, (Parisiis, 1882, in 4°), ed. Car. Müller, tom. II, p. 437, 451.

(3) Sp. P. Lambros *Ecthesis chronica and chronicon Athenarum*, (London, 1902, in 8°), p. 80 - 81.— Διονυσίου Πύρρου Γεωγραφία μεθοδικὴ ἀπάσης τῆς οἰκουμένης, (Ἐνετίησι, 1818, εἰς 8ον) σ. 199.— Χριστιανικῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1909, εἰς 8ον), δελτίω, Η', σ. 15.— Σ. Κ. Παπαγεωργίου Ὀδοιπορικὸν Ἰακώδου Μηλοῦτου, ἐν «Παρνασσῷ», (ἐν Ἀθήναις, 1882, εἰς 8ον), τόμ. 5', σ. 631.

(4) Γεωργίου Φατσέα Γραμματικὴ γεωγραφικὴ ἢ μᾶλλον ἀνάλυσις καθαρὰ, ἐξηκριδωμένη καὶ σύντομος τῆς νεωτέρας γεωγραφίας, (Ἐνετίησι, 1760, εἰς 8ον), τόμ. Β', σ. 134.— Ἀδριανοῦ Βάλδου Γεωγραφία ἐρμηνεύθεισα ὑπὸ Κ. Ν. Κούμα, (ἐν Βιέννῃ, 1839, εἰς 8ον), τόμ. Γ', σ. 241.— Ἰωσήφ Δε-Κιγάλα περὶ τῆς ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν καὶ Ὀθωμανῶν συγχρόνου φορολογίας τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, ἐν «Πανδώρας», (ἐν Ἀθήναις, 1871, εἰς 4ον), τόμ. ΚΑ', σελ. 40.— Θ. Ν. Φιλαδελφέως Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τουρκοκρατίας, (ἐν Ἀθήναις, 1902, εἰς 8ον), τόμ. Α', σ. 27.— Καيسαρίου Δαπόντε Κῆπος χαρίτων τουτέστι βιβλίον περιέχον τὴν περιοδείαν τοῦ τιμίου ξύλου τοῦ ζωοποιῦ σταυροῦ, (Ἀθήνησι, 1880, εἰς 8ον), σ. 183.— Ant. Jeannaraki Ἀσματα κρητικὰ μετὰ διστίχων καὶ παροιμιῶν, (Leipzig, 1876, εἰς 8ον), σελ. 125.— Μαρίνου Τζάνε Μπουνιαλῆ Διήγησις διὰ στίχων τοῦ δεινοῦ πολέμου ἐν τῇ νήσῳ Κρήτης γενομένου, (Ἐνετίησι, ἀρχαί, εἰς 8ον), σ. 135, 213.

(5) Martini Crusii *Turcograeciae libri octo*, (Basiliae, 1584, in f^o), p. 301.— J. Miklosich et I. Müller *Acta et diplomata graeca medii aevi sacra et profana*, (Vindobonae, 1887, in 8°), tom. VI, p. 276.— Μιχαήλ Περδικάρη Προδοίσεις εἰς τὸν Ἑρμούλον ἢ Δημοκριθεράκλειον, (ἐν Βενετίᾳ, 1817, εἰς 12ον), σελ. 46.

(6) Δανιὴλ καὶ Γρηγορίου τῶν Δημητριάδων Γεωγραφία νεωτερικὴ ἀπὸ διαφόρους συγγραφείς, (ἐν Βιέννῃ, 1791, εἰς 8ον), τόμ. Α', σελ. 292.— Νικολάου Κεραμέως Ἀντέκκλημα, ἐν Δοσιθέου τοῦ Ἱεροσολύμων τόμῳ Χαράς, (ἐν Ῥημνικίῳ, ἀφέ, εἰς 4ον), σ. 511.

Τὸ ἐθνικὸν Ναξιότης τὸ κείμενον παρὰ Μακαρίῳ ἱερομονάχῳ, παρ' ᾧ τὸ ὅλον χωρίον ἔχει οὕτω: «Ναξία λίθος· ἡ κρητικὴ ἀκὸνι· Νάξος γὰρ καὶ Ναξία (ἢ νήσος) καὶ Ναξιότης ὁ πολίτης» (1), εἶναι ἡμαρτημένη γραφὴ ἢ ἀνάγνωσις τοῦ Ναξιότης. Ὁ ἐκδοὺς τὸ λεξικὸν τοῦ Ἰωάννου Ζωναρᾶ ἡμαρτημένως ὑπέλαθεν ὅτι ὁ Ζωναρᾶς διὰ τοῦ «Νάξος καὶ Ναξία νήσος» νοεῖ Νάξος νήσος καὶ Ναξία λίθος (2), ἀλλ' ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς ὀρθῶς παρατήρησεν ὅτι ὁ Ζωναρᾶς διὰ τοῦ «Νάξος καὶ Ναξία» νοεῖ τὴν νήσον Νάξον τὴν ἄλλως Ναξίαν καλουμένην (3).

Τὴν ὁμώνυμον τῆς νήσου μητρόπολιν(4) οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι Χώραν καὶ διαιροῦσι μέχρι τοῦ νῦν εἰς τὸ Κάστρον, τὸν Μποῦργον καὶ τὸ Νιὸ χωριό. Οἱ χωραῖται πάντας τοὺς οἰκοῦντας τὴν ὑπαιθρον καὶ μεσόγειον χώραν τῆς νήσου καλοῦσι χωριάτας καὶ χωρικούς, ἅτινα εἶναι ἐθνικὰ τοῦ χωρίου σημαίνοντος τὴν κώμην, ἃ ὅμως οἱ ἀγρόται νομίζουσιν ὑδριστικά, ἔχοντες ἐκ τοῦ χωρίου τὸ ἐθνικὸν χωριανὸς καὶ καλοῦντες συχωριανὸν τὸν ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου καταγόμενον· τὰ ἐθνικὰ τούτων εἶναι:

Καστριανός, Καστριανή.
Μπουργιανός, Μπουργιανή.
Νιοχωρίτης, Νιοχωρίτισσα.
Χωριάτης, Χωριάτισσα.
Χωρικός, Χωρικιά.
Χωριανός, Χωριανή.
Συχωριανός, Συχωριανή.

Ἡ νήσος διήρηται ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων εἰς τὰ Περίχωρα, τὴν

(1) Macarii hieromonachi ecloga e lexico Suidae, ἐν Iohannis Zonarae lexicon, ed. Iohann. Tittmann, tom. I, col. XCV.

(2) Iohann. Zonarae Lexicon ex tribus codicibus manuscriptis nunc primum edidit Iohann. Aug. Sten. Tittmann, (Lipsiae, 1808, in f^o), tom. II, col. 1386.

(3) Ἀδαμ. Κοραῆ Ἀτακτα, (ἐν Παρίσις, 1835, εἰς 8ον), τόμ. Ε', σελ. 235.

(4) Byzantinische Zeitschrift, Bd. XI, S. 496-9.— Νικολ. Λωρέντη Νεωτάτη διδακτικὴ γεωγραφία, ἐν Βιέννῃ, 1838, εἰς 8ον), τόμ. Β', σ. 604.

Ντρυμαλιά, τ' Ἀπεράθου, τοὺς Βόθρους καὶ τὴν Κωμιακὴν· τὰ ἔθνικα τούτων εἶναι:

Περιχωρίτης, Περιχωρίτισσα.
 Ντρυμαλίτης, Ντρυμαλίτισσα.
 Ἀπεραθίτης, Ἀπεραθίτισσα.
 Βοθριάτης, Βοθριάτισσα.
 Κωμιακίτης, Κωμιακίτισσα.

Περίχωρα ἐκλήθησαν ὡς κείμενα περὶ τὴν Χώραν, ἥτοι τὴν μητρό-
 πολιν τῆς νήσου, κεῖνται δ' ἐν αὐτοῖς χῶραι καλούμεναι οἱ Ἐγκα-
 ρές, ἡ Ποταμιά, οἱ Μέλανες, οἱ Τρίποδες, τὸ Λιδάδι καὶ τὸ κώμιον
 ὁ Ἀιθελλένης ἐξ ὁμωνύμου ναοῦ καὶ μοναστηρίου μὴ ὑπάρχοντος
 ἀπὸ πολλοῦ τοῦ ἁγίου Θαλλελαίου· τὰ ἔθνικα τούτων εἶναι:

Ἐγκαρίτης, Ἐγκαρίτισσα.
 Ποταμίτης, Ποταμίτισσα.
 Μελανίτης, Μελανίτισσα.
 Τριποδιώτης, Τριποδιώτισσα.
 Λιδαδίτης, Λιδαδίτισσα.
 Ἀιθελλενίτης, Ἀιθελλενίτισσα.

Ἐν Ἐγκαρὲς κεῖνται αἱ κῶμαι ἡ Ἀχαψι καὶ τὰ Μητριά· τὰ
 ἔθνικα τούτων εἶναι:

Ἀχαψιώτης, Ἀχαψιώτισσα.
 Μητριώτης, Μητριώτισσα.

Ἐν Ποταμίᾳ, ὀνομασθείσῃ οὕτω ἐκ τῆς διασχιζούσης αὐτὴν με-
 γάλῃς ὑδροφόρου χαράδρας, κεῖνται αἱ κῶμαι καὶ τὰ κώμια: ἡ
 Ἀπάνω Ποταμιά, ὁ Λιεράδος, τὸ Πλατανάκι, ἡ Κάτω Ποταμιά, ἡ
 καὶ Παναγιά καλουμένη ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ναοῦ Παναγίας τῆς Θεο-
 σκέπαστης καλουμένης· τὰ ἔθνικα τούτων εἶναι:

Ἀπάνωποταμίτης, Ἀπάνωποταμίτισσα.
 Λιεραδιώτης, Λιεραδιώτισσα.
 Πλατανακιώτης, Πλατανακιώτισσα.
 Κατωποταμίτης, Κατωποταμίτισσα.

Ἐν Μέλανες κεῖνται αἱ κῶμαι: τὸ Κουρνοχώρι ἢ Κουρουνοχώρι ἢ Κουρουνοχώριο, οἱ Μέλανες, οἱ Πέρα Μέλανες καὶ οἱ Ἅγιοι Ἀποστολοὶ ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ὁμωνύμου ναοῦ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· τὰ ἐθνικὰ τούτων εἶναι:

Κουρ(ου)νοχωρίτης, Κουρ(ου)νοχωρίτισσα.
Περαμελανίτης, Περαμελανίτισσα.
Ἅγιαποστολίτης, Ἅγιαποστολίτισσα.

Ἐν Τρίποδες κεῖται ἡ κώμη Τρίποδες, ἥς τμήματα ὁ Μπλουμάς καὶ τὸ Γναφαιό, ὅπερ νῦν εἶναι ἄοικον· τὸ ἐθνικὸν τοῦ Μπλουμά εἶναι Μπλουμαδιώτης Μπλουμαδιώτισσα.

Ἐν Λιβαδίῳ (στὸ λιβάδι) κεῖνται αἱ κῶμαι: τὰ Ἀγγίδια, τ' Ἀγερσανί, ὁ Γλινᾶδος καὶ ὁ Γαλανᾶδος· αἱ δύο τελευταῖαι κῶμαι ὡς ἐγγὺς καὶ παραλλήλως κείμεναι καλοῦνται καὶ δι' ἐνὸς ὀνόματος ὁ Γαλανογλινᾶδος· τὰ ἐθνικὰ τούτων εἶναι:

Ἀγγιδιώτης, Ἀγγιδιώτισσα.
Ἀγερσανιώτης, Ἀγερσανιώτισσα.
Γλιναδιώτης, Γλιναδιώτισσα.
Γαλαναδιώτης, Γαλαναδιώτισσα.
Γαλανογλιναδιώτης, Γαλανογλιναδιώτισσα.

Οἱ οἰκοῦντες τὴν κώμην Ἀγερσανί λέγουσιν ὅτι τὸ ὄνομα τῆς κώμης παρεφθάρη ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ὑπάρχοντος ἄλλοτε ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἀρσενίου, δι' ὃ τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τοῦ εἰρημένου ἁγίου οὐ μόνον ἐορτάζουσιν, ἀλλὰ καὶ πανηγυρίζουσιν.

Οἱ οἰκοῦντες τὰς ὀρεινὰς κώμας τῆς νήσου καλοῦσι τὰ Περίχωρα Κατούμερα· τὸ ἐθνικὸν τούτου εἶναι Κατουμερίτης, Κατουμερίτισσα.

Ἡ Ντρυμαλιά, γραφομένη ἐν τοῖς συμβολαίοις καὶ τοῖς γράμμασι τῶν Ναξίων Δρυμαλία καὶ Δρυμαλιά, εἶναι κοιλὰς μεσογείως τῆς νήσου κειμένη· πρῶτος κατ' ἀρχαιότητα μένηται αὐτῆς ἔτει 1413 ὁ Χριστοφόρος Βονδελμόντιος, ὃς ὁμῶς καλεῖ αὐτὴν Δαρμίλλαν(1), ἣν ὁ Ἕλληγν μεταφράστης αὐτοῦ καλεῖ Δαρμίλλην(2), πάντες δὲ

(1) Liber insularum Archipelagi, ed. Sinner, p. 91.

(2) Description des îles de l'Archipel par Christophe Buondelmonti· version grecque par un anonyme, ed. Émile Legrand, part I, p. 58.

οἱ τὸν Βονδελμόντιον ἀντιγράψαντες περιηγηταὶ καὶ νησογράφοι γράφουσιν αὐτὴν Δαρμίλλαν, ὡς ὁ Βενέδικτος Βορδόνης ἔτει 1528 (1), ὁ Ἰωσήφ Ροσάκκιος ἔτει 1598 (2), ὁ Μάρκος Βοσχίνης ἔτει 1648 (3), ὁ Ἰωάννης Θεοδενῶτος ἔτει 1655 (4) καὶ ὁ Φραγκίσκος Πιακένζας ἔτει 1688, ὃς σημειοῦται ὅτι ὁ γεωγράφος Λωνεδέργιος γράφει αὐτὴν Δαρδομίλλαν (5). Ὁ Ματθαῖος ὁ ἐξ Ἀρδῆς (6), ὁ Βικέντιος Κορονέλλης (7), ὁ Πάσχ Κρεῖνεν (8) καὶ ὁ Ἰγνάτιος Λίχτλε (9) καλοῦσιν αὐτὴν Δρυμαλίαν. Ὁ Ματθαῖος ὁ ἐξ Ἀρδῆς παράγει τὸ ὄνομα τῆς Ντρυμαλιάς ἐκ τῶν λέξεων ὄρυς καὶ ἐλαία, ἅτε κατὰ φύτον οὔσης τῆς κοιλάδος ἐκ τούτων τῶν δένδρων, ὁ δὲ Ἐρνέστος Δυγίτος παράγει τὸ ὄνομα ἐκ τῆς λέξεως ὄρυς (10), ὁ δὲ Λουδοβίκος Ρόσσιος ἐκ τῶν λέξεων ὄρυς, ὄρυμός, τρυμαλιά (11). Ἡ Ντρυμαλιά καθ' ἡμᾶς εἶναι αὐτὴ ἡ λέξις τρυμαλιά λαβούσα τὸ γράμμα

(1) Libro di Benedetto Bordone Nel qual si ragiona de tutte l'isole del mondo, (Vinegia, 1528, in f°), fol. XLV^a.

(2) Gioseppe Rosaccio Viaggio da Venezia à Constantinopoli per mare e per terra, et insienne quello di Terra Santa, (Venezia, 1606, in 4°), fol. 59.

(3) Marco Boschini L'Arcipelago con tutte le isole, scogli, secche e bassi fondi, (Venetia, 1643, in 4°), p. 48.

(4) Thevenot Relation d'un voyage fait au Levant, (Paris, 1665, in 4°), p. 198.

(5) Franc. Piacenza L'Egeo redivivo ò sia chorographia del' Arcipelago. (Modena, 1688, in 4°), p. 343, 345.

(6) Mathieu Hardy Relation de ce qui s'est passé en un mission par les villages de l' isle de Naxie, au mois d' aoust 1641, ἐν August Carayon Relation inédite des missions de la compagnie de Jésus à Constantinople et dans le Levant au XVII siècle. (Poitiers et Paris, 1864, in 8°), p. 114. — καὶ ἐν Émile Legrand Relation de l' établissement des pp. de la compagnie de Jésus au Levant, (Paris, 1869, in 12°), p. 24. — Καὶ ἐλληνιστί, ἐν «Ἀνατολῆς», ἐφημερίδος πολιτικῆς, ἐμπορικῆς, φιλολογικῆς, ἔτει Γ', ἐν Σύρω 7/19 Ἀπριλίου 1890, ἀριθμῷ 507.

(7) Isolario, descrizione geographico - historica, sacro - profana, antico - moderna. . . . di tutte isole, tomo II, del Atlante Veneto, p. 284.

(8) Pasch die Krienen Breve descrizione dell'Arcipelago, ed. L. Ross, p. 61.

(9) Γ. Π. Κρέμου Ἱστορία καὶ περιγραφή τῆς νήσου Νάξου, ἐν «Ἀπόλλων», μηνιαίου περιοδικῷ συγγράμματος, ἔτει Ζ', σ. 163.

(10) Naxos et les établissements Latins de l' Archipel, p. 100.

(11) Reisen auf den griechischen Inseln des ägäischen Meeres, Bd. I, S. 42. — K. Amantos Die Suffixe der neugriechischen Ortsnamen, (München, 1903, in 8°), S. 45 - 46.

ν ἐκ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἄρθρου ἔνεκα τῆς ἀπροσεξίας τῆς ἀκοῆς· ἡ λέξις τρυμαλιὰ ἀπαντᾷ παρὰ Σωτάδῃ τῷ Μαρωνεῖτῃ (1) ἀκμάσαντι τελευτῶντι τρίτῳ πρὸ Χριστοῦ αἰῶνι, ἐν τοῖς Γεωπονικοῖς (2), ἐν τῇ Παλαιᾷ (3) καὶ Νέᾳ Γραφῇ (4), παρὰ Νεῖλῳ τῷ ἀδδᾷ (5), παρὰ Καλλινίκῳ ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἁγίου Ὑπατίου (6) καὶ παρὰ τῷ Ἰωάννῃ Ζωναρᾷ (7) καὶ παράγεται ἐκ τοῦ τρύω (πρόβλ. τρύμη, τρύπα). Ἐκλήθη δ' οὕτω τὸ πρῶτον ὁ λάκκος τῆς Ντρυμαλιᾶς (8), μεθ' ὃ ἐπεξετάθη τὸ ὄνομα εἰς ἅπασαν τὴν κοιλάδα· παρ' Ἡσυχίῳ (9) ἀπαντᾷ Τρυμαλιτίς ἐπώνυμον τῆς Ἀφροδίτης.

Ἐν Ντρυμαλιᾷ κεῖνται αἱ πλεῖσται καὶ μείζονες κῶμαι τῆς Νάξου· μητρόπολις πασῶν εἶναι ἡ κώμη Χαλκεῖ ἢ καὶ Χαρκεῖ καλουμένη (10)· πρὸ ταύτης κεῖνται τὰ κῶμια ὁ Κουτσοχεράδος καὶ τὸ Τσιγκαλαρειό, εἶτα τὰ Μονοίτσια τὰ καὶ Ἀμονοίτσια καλούμενα κατὰ παραφθοράν ἐκ τῆς λέξεως μονοίγια σημαίνουσης μικρὰν ἐκκλησιαστικὴν παροικίαν (11)· διετέλεσαν δὲ τὰ Μονοίτσια ἐκκλησιαστικὴ παροικία τοῦ οὐ μακρὰν αὐτῶν κειμένου ἐν ἐρειπίοις μεγαλοπρεποῦς ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου· εἶτα κεῖται ἡ κώμη Φιλώτει προελθοῦσα ἐκ τοῦ ὀνό-

(1) Πλουτάρχου συγγραμμάτων τόμος τρίτος, *Scripta moralia*, (Parisiis, 1856, in 4°), ed. Frid. Dübner, p. 12.—*Athenaei Deipnosophistae*, (Lipsiae, 1859, in 8°), ed. Aug. Meineke, p. 118.

(2) Γεωπονικά, (Lipsiae, 1791, in 8°), ed. Io. Nicolas Niclas, tom. II, p. 298, IV, p. 936, 941.

(3) Ἱερεμίας, 13, 4. 16, 16.

(4) Τὸ κατὰ Μάρκον ἅγιον Εὐαγγέλιον, 10, 25.— Τὸ κατὰ Λουκᾶν ἅγιον Εὐαγγέλιον, 18, 25.

(5) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νεῖλου ἀδδᾷ τὰ εὕρισκόμενα πάντα, ἐν J.—P. Migne *Patrologiae cursus completus*, (Parisiis, 1860, in 4°), tom. LXXIX, col. 401.

(6) B. Calliniki De vita S. Hypatii, (Leipzig, 1895, in 8°), p. 24.

(7) Iohann. Zonarae Lexicon, ed. Tittmann, tom. II, col. 1748.

(8) Γ. Π. Κρέμου Ἱστορία καὶ περιγραφή τῆς νήσου Νάξου, ἐν «Ἀπόλλωνος», τόμῳ Ζ', σελ. 163.

(9) Ἡσύχιος, *Hesychii Alexandrini lexicon*, (Ienae, 1862, in 4°), ed. Maur. Schmidt, vol. IV, p. 182.

(10) Περὶ τοῦ ἐτόμου καὶ τῆς ὀρθογραφίας τῆς λέξεως Χαλκεῖ διέλαθεν ὁ Ἰω. Β. Κατσουράς ἐν ἄρθρῳ ἐπιγραφομένῳ «Ναξιακὰ ζητήματα» ἐν «Αἰγαίου», δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου τῶν ἀπανταχοῦ Ναξίων, ἐν Νάξῳ, ἔτει Β', ἀριθμοὶς 34, 35 καὶ 36 (3ης, 10ης καὶ 17ης Μαρτίου 1902).

(11) Περὶ τοῦ γεωγραφικοῦ ὀνόματος Παρκιά, Παροικία, ἐν Δελτίῳ τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1894, εἰς 8^{ον}), τόμῳ Δ', σελ. 516.

ματος Φιλώτου τινός. Ὁ Ἑρνέστος Δυγῖτος σημειοῦται ὅτι οἱ ἀρχαῖοι περιηγήται τὸ Φιλώτειον καλοῦσι Φαλέτ(1). Ὁ περιηγητὴς Ἰωάννης Βαπτιστῆς Ταβερνιέρος γράφων περὶ τῆς νήσου Νάξου ἔτει 1645 σημειοῦται τάδε: «cette (île) de Naxis est remplis de quantité des villages et il y a trois bonnes villes, qui sont Barequa, Gusa et Falet» (2). ταῦτα ἐκ τοῦ Ταβερνιέρου μετέγραψεν ὁ νησογράφος Ὀλδέρτος Δάππερος(3) καὶ ἐκ τοῦ Δαππέρου ὁ Ἑρνέστος Δυγῖτος.

Ὁ Ταβερνιέρος κακῶς ἀκούσας, ὡς εἴθισται πᾶσι τοῖς ξένοις τοῖς ἐπισκεπτομένοις τὰς χώρας καὶ νήσους ἡμῶν, τὰ ὀνόματα τῶν χωρῶν τῆς νήσου Πάρου Παροικίαν, Κέφαλον καὶ Ἀγουσαν διέφθειρε τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰς Barequa, Falet καὶ Gusa καὶ εἰς τὴν νήσον Νάξον ὡς πόλεις μετήνεγκεν, ἐξ αὐτοῦ δὲ παρέλαβε ταύτας ὁ Δάππερος. Τὸ Φαλέτ λοιπὸν τοῦ Ταβερνιέρου διὰ τοῦ Δαππέρου ἀνεδίδαξεν ἡμᾶς ὁ Ἑρνέστος Δυγῖτος ὡς ὃν τὸ Φιλώτειον τῆς νήσου Νάξου. Ἐν Ντρυμαλιᾷ κεῖνται ἔτι αἱ κῶμαι καὶ τὰ κῶμια, ὁ Δαμαριῶνας ἐκ τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος Δαμαρίων, οἱ Ἀκαδῆμοι ἐκ τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος Ἀκάδημος, ὁ Καλόξυλος (Καλοξυλών), ἡ Μονὴ ἐκ τῆς παρ' αὐτὴν κειμένης ἄλλοτε μονῆς τῆς Παναγίας Δροσιανῆς ἐπικαλουμένης λαβοῦσα τὸ ὄνομα, ἡ Βουρδουριά, ὁ Δαμαλᾶς, τὸ Κεραμεῖ καὶ τὸ Μετόχι, οὗ οἱ ἀγροὶ μεθ' ἑτέρων καλουμένων Πεζί, ἐγένοντο τῶν καλλίστων τιμαρίων τῆς νήσου κατὰ τὸ στιχηρὸν τόδε:

Τὸ Πεζί καὶ τὸ Μετόχι
ὦ χαρὰ στον ὅπου τῶχει.

Τὰ ἐθνικὰ τῶν κωμῶν καὶ κωμίων τῆς Ντρυμαλιᾶς εἶναι τάδε:

Χαλκείτης, Χαλκείτισσα.
Χαρκείτης, Χαρκείτισσα.

(1) Naxos et les établissements Latins de l'Archipel, p. 279.

(2) Les six voyages de Jean Baptiste Tavernier en Turquie, en Perse et aux Indes, (Paris, 1692, in 12°), tom. I, p. 351.

(3) Description exacte des isles de l'Archipel, (Amsterdam, 1700, in f^o), trad. du Flamant, p. 249.

Κουτσοχεραδίτης, Κουτσοχεραδίτισσα.
 Τσικκαλαρειώτης, Τσικκαλαρειώτισσα.
 Φιλωτείτης, Φιλωτείτισσα.
 Δαμαριωνίτης, Δαμαριωνίτισσα.
 Μονοιτσιάτης, Μονοιτσιάτισσα.
 Καλοξυλίτης, Καλοξυλίτισσα.
 Ἀκαδημιώτης, Ἀκαδημιώτισσα.
 Βουρβουριώτης, Βουρβουριώτισσα.
 Κεραμειώτης, Κεραμειώτισσα.
 Μετοχίτης, Μετοχίτισσα.
 Μονιάτης, Μονιάτισσα.
 Δαμαλιώτης, Δαμαλιώτισσα.

Αἱ κῶμαι τὸ Σαγκρί, ἡ Κεραμωτή, ὁ Κινίδαρος καὶ οἱ Σίφωνες κείμεναι ἐκτὸς τῆς Ντρυμαλιᾶς ἐτέλουν ἄλλοτε αὐτῇ. Τὸ Σαγκρί διαιρεῖται εἰς Ἄνω καὶ Κάτω Σαγκρί, διεφθάρη δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τοῦ Santa Crose, San Crose, Σάγκρος καὶ Σαγκρί ἐκ τοῦ μοναστηρίου τοῦ τιμίου Σταυροῦ τοῦ ὑπὸ τῶν ἐπιδρομέων Φράγκων ἄρπαγέντος, παραμεινάσης τῆς ὀνομασίας τῆς κώμης ἀπὸ τῆς ἐπὶ Φράγκων δουλείας τῶν Ναξίων. Οἱ Σαγκριῶται καλοῦσι μέχρι τοῦ νῦν Σάγκρον (ὁ Σάγκρος) τὸν περὶ τὸ εἰρημένον μοναστήριον χῶρον, παρ' ᾧ κεῖται ἐλαιὼν τοῦ Σάγκρου καλούμενος· τὰ ἐθνικὰ τῶν κωμῶν καὶ κωμίων τούτων εἶναι:

Σαγκριώτης, Σαγκριώτισσα.
 Κεραμιώτης, Κεραμιώτισσα.
 Κινιδარიώτης, Κινιδარიώτισσα.
 Σιφωνιάτης, Σιφωνιάτισσα.

Ὁ Νάϊωτος Σόνιος κα-
 λᾷ τὴν κώμην Ἀπερά-
 θου (Aperathos). Jacobi
 Hübneri Miscellanea
 eruditae antiquitatis,
 (Lugduni, 1688, in 8°),
 p. 76.

Ἐν Ἀπεράθου κεῖται ἡ ὁμώνυμος κώμη τ' Ἀπεράθου καὶ τὸ κώ-
 μιον Δανακὸς (Δονακίων)· πρῶτος κατ' ἀρχαιότητα μέμνηται τ' Ἀπερά-
 θου ὁ Χριστοφόρος Βανδελμόντιος ἔτει 1413 καλῶν τὴν κώμην Ἀπέ-
 ρατο(1)· οὕτω καλοῦσιν αὐτὴν καὶ οἱ τὸν Βανδελμόντιον ἀντιγράψαν-

(1) Liber insularum Archipelagi, ed. Sinner, p. 97.— Description des îles de l'Archipel, ed. Legrand, I, p. 58.

τες Βενέδικτος Βορδόνης ἔτει 1528 (1), Θωμᾶς Πορκάκκιος ἔτει 1562 (2), Φραγκίσκος Πιακένζας ἔτει 1688 (3) καὶ Ὀλβέρτος Δάππερος ἔτει 1698 (4). Ὁ Βικέντιος Κορονέλλης καλεῖ αὐτὴν Ἀπεράτου (5), ὁ Ἰωσήφ Πιττῶνος Τουρνεφόρτιος καλεῖ αὐτὴν Πέρατο (6), ὡς καὶ οἱ ἀντιγράφωντες αὐτὸν Φρεισιμᾶνος (7) καὶ Ἰωάννης Κιουσδεργένης (8). Ὁ Πάσχ Κρεῖνεν καλεῖ αὐτὴν Δαπέρατο (9). Ἀπὸ ἐθνικὸν τῆς μὲν κώμης Ἀπεράθου εἶναι, ὡς προεῖρηται, Ἀπεραθίτης, Ἀπεραθίτισσα, τοῦ δὲ κωμίου Δανακοῦ εἶναι Δανακιώτης, Δανακιώτισσα.

Ἐν Βόθροις κεῖνται αἱ κῶμαι οἱ Βόθροι καὶ τὸ Σκαδό· Βόθροι ὑπὸ τῶν Βοθριανῶν καλοῦνται καὶ οἱ Τριχοκκιές, — ὀνομασθεῖσαι οὕτω ἐκ τῶν φυομένων πέριξ δένδρων τῶν καλουμένων τριχοκκιῶν· τὸ δένδρον τοῦτο ὑπὸ τῶν φυτολόγων καλεῖται *mespilus oxyacantha* (Linn.)· τρίκοκκον δὲ καλεῖ τὸν καρπὸν τῆς μεσπίλου ὁ Διοσκουρίδης (10) —, καὶ τὸ κώμιον Ἀγία Μαρίνα ἐκ τοῦ ἐν αὐτῷ ὁμωνύμου ναοῦ· οἱ Βοθριᾶται συνώκησαν καὶ ἕτερον κώμιον Μέση κληθὲν ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς χώρας, ἐνθα συνωκίσθη. Οἱ Βόθροι ὑπὸ τῶν Περιχωριτῶν καλοῦνται Ἀνούμερα καὶ Νούμερα. Ἡ τοῦ Λουδοβίκου Ῥοσσίου παραγωγὴ τῶν Βόθρων ἐκ τοῦ βότρυς — τὸ βότρυ, βότρυον (11) —, δὲν εἶναι ὀρθή, διότι οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν ἢ λέξις τῷ ὀνόματι τῆς χώρας τῶν Βοθριανῶν, διότι οἱ Βόθροι ἐκλήθησαν ἐκ

(1) Libro di Benedetto Bordone Nel qual si ragiona de tutte l'isole del mondo, fol. XLVa.

(2) L'isole più famose del mondo, descritto da Tomase Porcachi, (Venetia, 1620, in fol.), p. 124.

(3) L'Egeo redivivo ò sia chorographia de l'Arcipelago, p. 345.

(4) Description exacte des isles de l'Archipel. p. 349.

(5) Isolario, descrittione geografico — historica, sacro — profana, antico — moderna di tutte isole, tomo II, del Atlante Veneto, p. 233.

(6) Relation d'un voyage en Levant, tom. I, p. 83.

(7) Description historique et géographique de l'Archipel. (Neuwied sur le Rhin, 1799, in 8°), p. 58.

(8) Reise durch die Inseln des Archipelagos, (St. Pétersbourg, 1793, in 12°), S. 72.

(9) Breve descriptione dell' Arcipelago, ed. L. Ross, p. 61.

(10) Διοσκουρίδου περὶ ὕλης ἱατρικῆς, (Lipsiae, 1829, in 8°), ed. C. Kühn, tom. I, 169, p. 152.

(11) Reisen auf den griechischen Inseln des ägäischen Meeres, Bd. I, σ. 41.

τοῦ βόθρος ὡς κειμένης τῆς χώρας ὡσεὶ ἐν βόθρῳ· τὰ ἐθνικὰ τούτων εἶναι :

Τρικοκκιάτης, Τρικοκκιάτισσα.

Σκαδιώτης, Σκαδιώτισσα.

Μεσώτης, Μεσώτισσα.

Ἀνουμερίτης, Ἀνουμερίτισσα.

Νουμερίτης, Νουμερίτισσα.

Ἐν Κωμιακῇ κεῖται ἡ ὁμώνυμος κώμη Κωμιακή, ἣς τὸ ἐθνικὸν εἶναι, ὡς προερρήθη, Κωμιακίτης, Κωμιακίτισσα.

Τὸ μὲν ἐθνικὸν τοῦ παιδὸς λήγει εἰς τὰς καταλήξεις-άκι καὶ-πουλο, ὡς Ἀξιωτάκι καὶ Ἀξιωτόπουλο, τὸ δὲ τῆς κορασίδος εἰς -πουλα ὡς Ἀξιωτοπούλα· ὁμοίως τὰ ἐθνικὰ ὑποκοριστικὰ τῶν ἔξω τῆς πόλεως οἰκούντων εἶναι χωριανάκι καὶ χωριανόπουλο καὶ χωριαγοπούλα· ἀξιώτικον (1) δὲ καλεῖται πᾶν τὸ ἐν τῇ νήσῳ παραγόμενον.

Ἐν Σύρῳ ἔτει 1916.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΗΣ

(1) Καισαρίου Δαπόντε Κῆπος |χαρίτων τουτέστι βιβλίον περιέχον τὴν περίοδον τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, σελ. 287.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000051022

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

